

Obsah

Úvod k webináři

Drogy – terminologie a charakteristika

Drogy jako citlivé téma

Užívání drog ve službách spojených s bydlením

Posuzování rizik

Závěr webináře

Část 1: Drogy

Terminologické problémy

Drogy – často zaměňováno s nelegálními drogami

Drogy a alkohol – takže alkohol není droga?

Drogy včetně alkoholu – lepší než předchozí

Návyková látka – OK, ale psychedelika nejsou návyková

Omamná a psychotropní látka – termín až příliš nasáklý trestním právem

Psychoaktivní látka – asi nejširší a nejmýstižnější termín

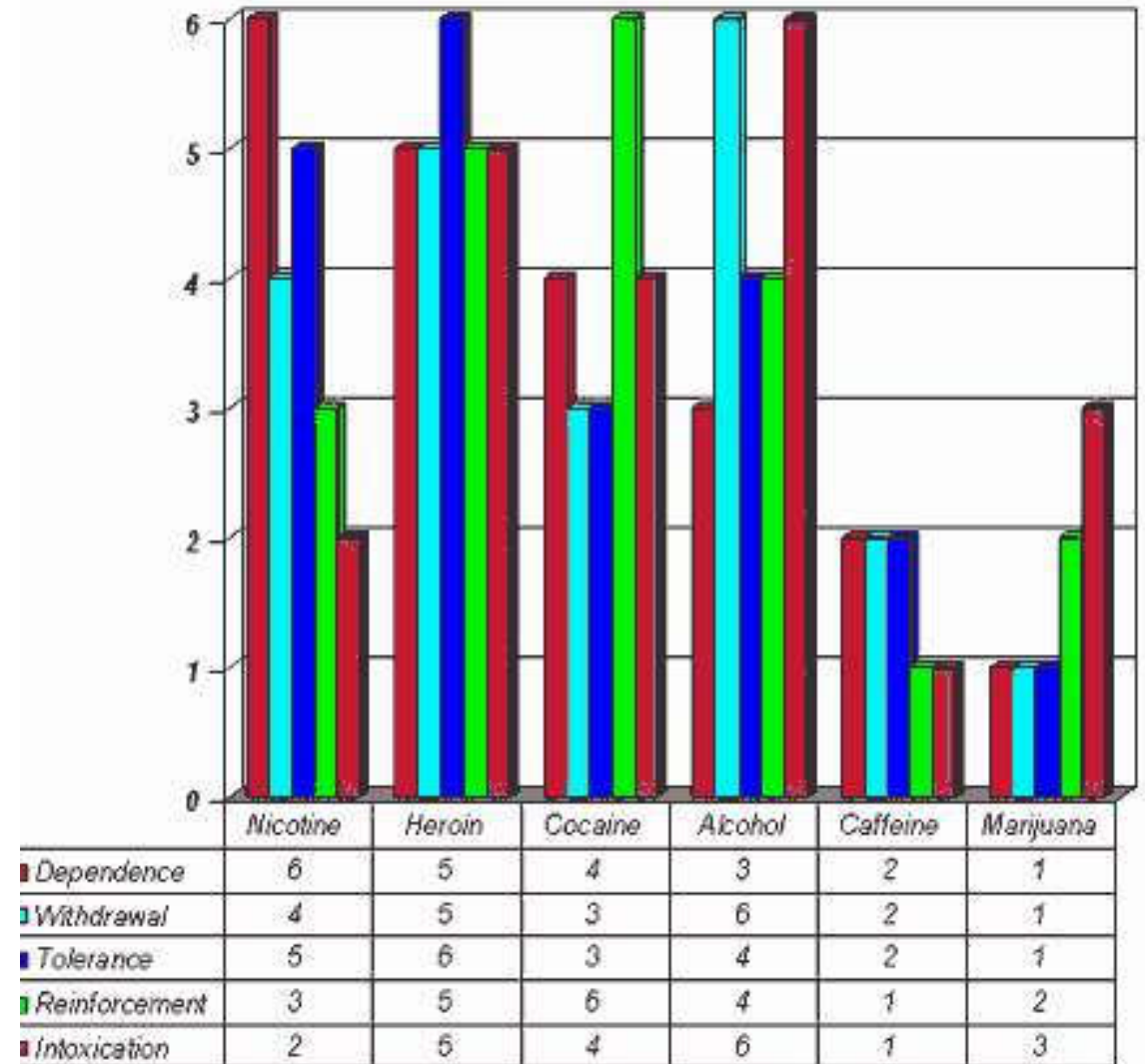
Alkoholik, toxikoman, narkoman – slovník minulého století, kterého se urputně drží média

Uživatel drog – slovník 90. let, spjat s nelegálními drogami, uctivější než toxikoman, ale vytváří stále dojem, že je člověk užíváním drogy bytostně charakterizován; proto je lepší být kreativní a mluvit o **lidech, kteří (nadměrně) pijí alkohol, o člověku, který je závislý na opiátech, o skupinách lidí, kteří užívají nelegální drogy, apod.**

Drogy - charakteristiky

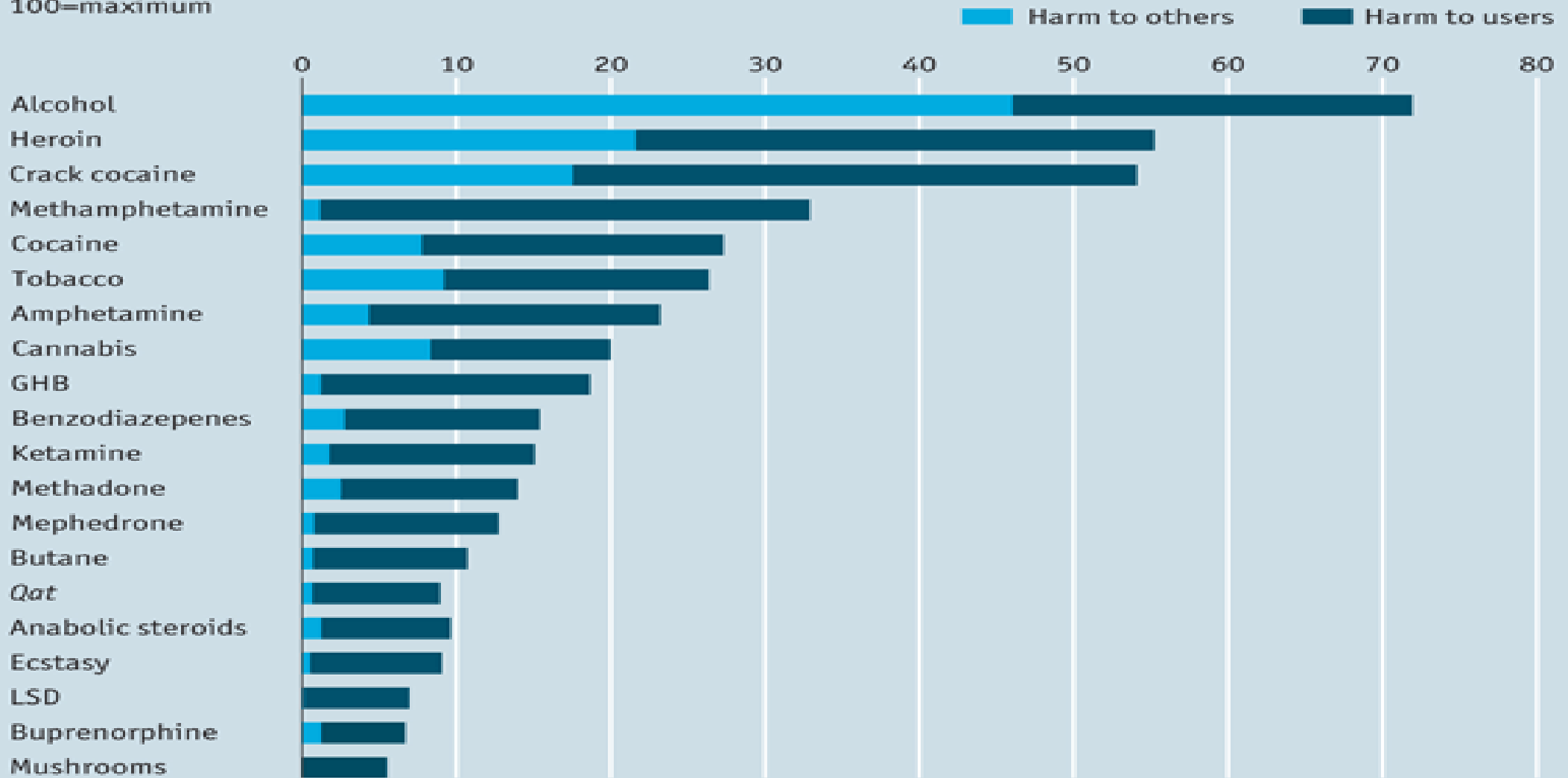
- **Dependence – fyzická závislost:** např. jak rychle a silně se vytvoří
- **Withdrawal – vysazování:** např. závažnost odvykacího stavu
- **Reinforcement - posílení:** jak silně vzniká nutkání užít znovu
- **Tolerance:** potřeba zvyšovat dávkování
- **Intoxication - intoxikace:** zejména ve vztahu k rizikům pro jedince i okolí

Dr. Jack E. Henningfield (NIDA) & Dr. Neal L. Benowitz (University of California), 1994

Harm caused by drugs

100=maximum

Source: "Drug harms in the UK", by David Nutt et al. *The Lancet*

Zázračné léky & smrtící drogy

- Dr. Thomas Sydenham (1624-1689) – otec anglické medicíny: *„Bez opia by medicína byla jako bezruká a beznohá.“*
- Dr. Sigmund Freud (1856-1939) – zakladatel psychoterapie: *„Triumf. Mám radost. Díky kokainu jsem dosáhli něčeho nádherného.“*
- „Na přelomu 19. a 20. století jsou všechny známé drogy volně k dostání v lékárnách a drogeriích a dokonce si je lze nechat poslat poštou přímo od výrobce. Je to záležitost celosvětová, týká se jak Ameriky, tak Asie a Evropy. Reklama provázející tyto výrobky je rovněž naprosto svobodná a její intenzita je srovnatelná s mírou propagace jakéhokoliv jiného výrobku.“
- „První poplašné hlasy týkající se opia se časově shodují se zprávami o zneužívání dětí Číňany, klatba kokainu se sexuálními prohřešky černochoů, odsouzení marihuany s přívalem Mexičanů a návrh na zákaz alkoholu s nemorálním chováním Židů a Irů.“

Citováno z knihy Eduardo Escohotado: Stručné dějiny drog

Agresivita a drogy

- Sociální prostředí se podílí na násilném chování v daleko větší míře než jakákoliv droga
- Pokud je násilné chování spjato s nějakou drogou, pak je touto drogou ve většině případů (min. 4x častěji) alkohol

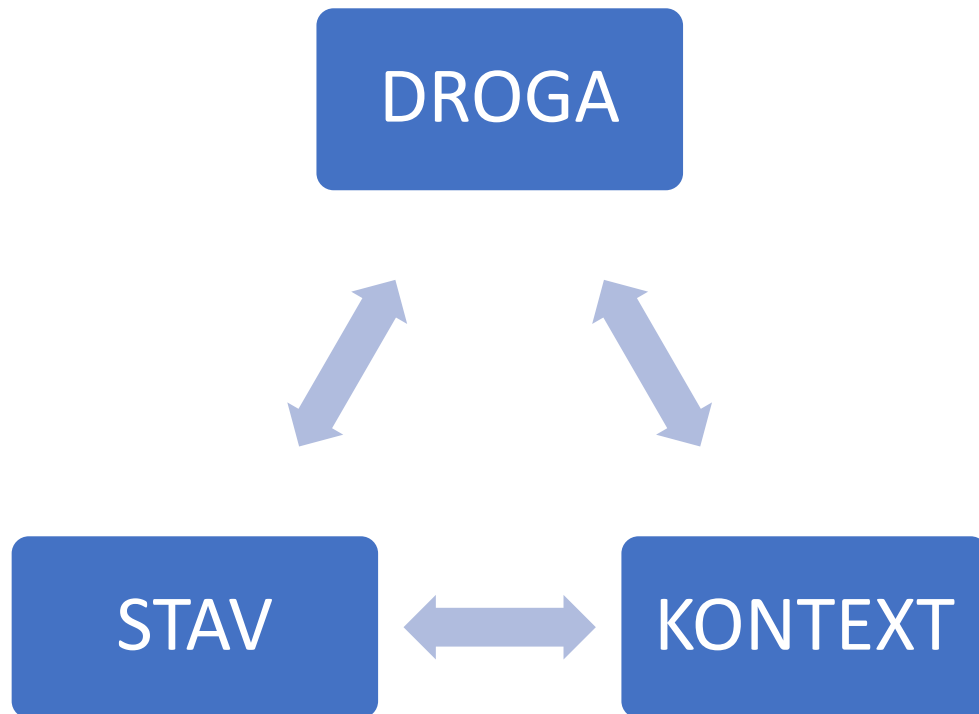
Parker, R. N. & Auerhahn, K. (1998). Alcohol, drugs, and violence. Annual review of sociology, 24(1), 291–311.

Závislost a drogy

- Závislost na látkách je jen jednou z mnoha forem závislosti
- Drogy neobsahují žádné složky, které by přímo „způsobovaly“ závislost
- „Tělesný návyk“ (ve smyslu dependence) není totéž co závislost (ve smyslu addiction)
- Klíčovými atributy závislosti jsou
 1. obtížnost přerušit určité chování a nevracet se k němu
 2. Škodlivost daného chování pro člověka a/nebo pro jeho okolí

Část 2: Posuzování rizik

Zinbergův trojúhelník

DROGA (DRUG)

- - typ drogy, způsob užívání, množství užívání, četnost užívání,...

STAV (SET)

- - zdravotní stav, psychický stav, životní pohoda, kultura, důvody užívání, osobní historie,...

KONTEXT (SETTING)

- - kde užívá, s kým užívá, jaký má podpůrný systém, v jakém prostředí žije, jaká je rodinná historie,...

Vzorce užívání

- DROGA: Co? Odkud? Jaké množství? Jakým způsobem? Jak často?
- STAV: V jakém naladění? Za jakým účelem? Co předcházelo?
- KONTEXT: Kdy? Kde? S kým? S čím je to spojeno?

Příklady záznamů:

RG užívá pervitin denně, zpravidla v dopoledních hodinách. Užívá šňupnutím vždy stejnou dávku, cca 0,2g, aby „mohla pracovat a nikdo nic nepoznal“. Tento vzorec je už 4 roky stejný, předcházelo úmrtí jejích rodičů. Užívá vždy sama, zpravidla v koupelně, látku má od „spolehlivého zdroje“.

MH pije alkohol 3-5 dní v týdnu, většinou vodku, začíná odpoledne nebo večer, impulzem často konflikt v práci nebo doma. Když začne pít, nedokáže přestat, vypije vždy 1 láhev, pak pije dál, „to, co zrovna je“. Přestává, až když „odpadne“. Má výpadky paměti, sklony k destruktivnímu chování v opilosti.

Co zvyšuje rizika

DROGA

- Injekční užívání
- Excesivní konzumace
- Kompulzivní užívání
- Odvykací stav
- Kombinace látek

STAV

- Tlumení negativních emocí
- Nutkavé myšlenky
- Trauma
- Sebedestruktivní sklony
- Depresivní ladění

KONTEXT

- Izolace
- Slabá podpůrná síť
- Kriminální prostředí
- Spojení s odpovědnými aktivitami (řízení, péče o děti)

Doporučené zdroje

Anglicky

Tatarsky: Harm reduction psychotherapy

Hari: Chasing the scream

Hart: High price

Hart: Drug use for grown-ups

Lewis: Biology of desire

<https://www.drugpolicyfacts.org/>

<https://drugpolicy.org/>

Česky

Escohotado: Stručné dějiny drog

Maté: V říši hladových duchů

Nepustil: Bez léčby to jde

Nepustil & Geregová: Bez podmínek

<https://www.drogy-info.cz/>